

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Christoffer Columbus

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Christoffer Columbus", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1833_512-com-root.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Ifølge folketroen og samtidige bøger om drømmetydning kommer de profetiske drømme i søvnens sene fase, mellem midnat og morgengry. Morgendrømme var en gængs betegnelse for sådanne drømme (Grundtvig 1869-1883, s. 422).

folkeviseudtryk for guld; her også: det gyldne morgen- og aftenrøde.

en guldtækket sølvhal, en hal af sølv med et tag af guld.

dvs. soldrotten, solkongen, hentydning til solguden Helios.

æblehave.

tilfreds.

dvs. voks.

Herakles' Støtter, det oldgræske navn for de to bjerge nord og syd for Gibraltarstrædet.

Ifølge folketroen og samtidige bøger om drømmetydning kommer de profetiske drømme i søvnens sene fase, mellem midnat og morgengry. Morgendrømme var en gængs betegnelse for sådanne drømme (Grundtvig 1869-1883, s. 422).

efter.

endnu.

helten.

endnu.

grå eller hvide hår.

således.

Muldvarp var en gængs betegnelse for en lyssky, kortsynet eller undergravende person. Her betegner det en tidsalder, som er alt for jordbunden uden interesse for havets vidder eller himmelsk tankeflugt.

rundt omkring i landet eller verden.

efter.

læskende drik, tår vand.

hentydning til ordsproget 'når nøden er størst, er hjælpen nærmest', jf. Mau 1879, nr. 3.721, og Grundtvig 1845, nr. 2.008.

dvs. hvælvede.

hvor du kommer fra.

vandrer til, går hen.

således.

klostergården.

dvs. klosterhal.

hersker eller statholder over fjerdedelen af et rige. Betegnelsen var kendt fra danske bibeloversættelser om Herodes, men henviser her både til Amerika som den nyopdagede, fjerde verdensdel og til Columbus' rang som vicekonge over alle de lande, han måtte opdage.

således.

på det sted (eller på den tid) hvor de spanske regenter kæmpede hårdt med maurerne (blåmændene).

skrivelse.

dvs. kongehal.

også.

hoffet.

lur blev anvendt som fællesbetegnelse for forskellige historiske blæseinstrumenter, som blev brugt til at give signaler i kamp.

lige om lidt, på stedet, straks.

så langt.

helten.

således.

bestemmer.

grå eller hvide hår.

helten.

usikre, kummerlige.

i stedet for skibet, jf. den norrøne poetisk omskrivning af skib med 'havets hest'.

muldyret; mulæslet.

allerede.

sneg var tidligere en endnu mere upræcis angivelse af en mængde op til tyve. Vendingen 'trende sneg år' blev ofte brugt for at angive en høj alder. Columbus var, ifølge moderne forskning, født senest 1451. Grundtvigs sandsynlige kilde foreslår 1435 eller 1436 som fødselsår (Irving 1828, bind 1, bog 1, s. 5). Dette fødselsår giver ved årsskiftet 1491/1492 Columbus en alder på ca. 55 år.

kongsgårde, kongers residenser.

ens hjerte sidder højt: man er stolt og ædel.

således.

bestemt, uden tvivl.

love at dække en lille udgift i bytte for et stor afkast, dække udgifterne til Columbus' ekspedition mod at få herredømme over lande, som han opdager.

dvs. falbydes, sælges til en lav pris.

muldyr; mulæsel.

den prægtige sal med højt til loftet.

bestemmer.

kongescepter.

således.

klaprer som en stork, smælder, larmer.

skibenes sejl.

kirkeklokken, der lyder ved solopgang og i katolske lande kalder til morgenbøn.

talemåde om 70 år som menneskets normale levealder, jf. SI 90,10 og Vogel-Jørgensen 1975, s. 927.

prøvelsens.

stilling. Columbus' havde titel af admiral over havene, så hans lille skib, karakken Santa Maria, havde den fornemme status som admiralskib.

hurtigt.

dvs. vildene, det vilde.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

således.

afkrog på skibet.

bor tæt på kysten.

således.

som afgjorde Columbus'.

svale, rolige aften.

ondskaben og frygten var i det skjulte udbredt (blandt mandskabet).

forhøjning af dækket i skibets agterstav (arkaiserende dansk betegnelse).

en afhjælpning af sine kvaler.

stir (imperativ pluralis).

dvs. hvælvede.

dvs. tykkedes, syntes at.

det svage skin af dagslyset før solopgang.

dvs. toppen af mærsen, den halvcirkelformede platform på undermasten.

kanonsalut.

således også.

stolt som en konge og blød som en kvinde.

kanonsalutter.

dvs. jordklumpen.

vigtigste banner.

krigstogtet, felttoget.

dvs. vokslagen, ligklædet.

dvs. saga, beretning.

i stedet for.

Variation af det klassiske ordsprog om at favne en sky i stedet for Hera, dvs. gå glip af det, som man mest eftertragter.

dvs. kongehal.

indianerhøvdingens.

eventyrlige vilkår, med overflod som et eldorado.

æblehave.

fjendskab, had.

frygtløst.

fjendskab, had.

det stærkt beskadigede, men endnu sødygtige skib.

æblehave.

slaver af det jordiske og forgængelige.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

heltemodige vilkår; mulighed for at kåre helte.

i (løbet af) mange måneder; her poetisk: efter et langt tidsrum; i en høj alder.

helten.

grå eller hvide hår.

Grundtvigs betegnelse for en barndommelig, senildement alderdom, dannet som parallel til udtrykket 'at gå i barndom'.

den store bedrift (storværket) rejste en mindesten for dem.

dvs. id, bedrift.

med den flade, brede nål, som bruges til at trække snore gennem løbegange. Her brugt som metafor for forhastet, sjuksket digtning.

bedrifter, gerninger.

heltekvadet, der knytter en række store bedrifter sammen til et samlet hele (modsat et mere løst sammensat norrønt digt, der på norrøn tid blev kaldt en 'flok'). Her muligvis også ordspil på draperi.

et ekko, med konnotationerne: hult og uheroisk. Ifølge folketroen var det dværgene, som udtalte ekkoet. Grundtvig anvendte til tider også dværgemål om dværgenes sprog. Her er en tredje læsemåde tillige mulig: Drapen fletter bedrifterne sammen til heltekranse, der er så små og dværgagtige, at knøse kan bære dem.

variation af vendingen 'at overleve sin ære', brugt om den, som dør i forglemmelse.

børn af guder; børn af Gud.

heltemodige sjæle, store ånder.

brød op, pludseligt fløj afsted.

hvornår.

heltekvadet.

Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Grundtvig, Svend (1869-1883) *Danmarks gamle Folkeviser*, bind 1-12, bind 4: *Historiske viser*. København
- Irving, Washington (1828) *A History of the Life and Voyages of Christopher Columbus*, bind 1-4, bind 1. London
- Mau, Edvard (1879) *Dansk Ordsprogs-Skat*, bind 1-2. København
- Vogel-Jørgensen, T. (1975) *Bevingede ord. Mere end 12.000 kendte litteratur-citater, historiske ytringer, sprog-klicheer, talemåder, slagord etc.*. 5. udg. [1940]. København